

12,980. PUBLICA
DISPUTATIO METAPHYSICA
TERTIA,
Et quidem
IN ORDINE SECUNDA

15.

DE
CONCEPTU
ENTIS FORMALI
ET OBIECTIVO.

Quam
Divina excitante atq; arridente gratia

Sub moderatione

Clarissimi & Excellentissimi Viri,

Dn.

M. IOHANNIS STRUBORGII,
Philosophiæ Professoris publici, Præceptoris sui
plurimum colendi.

Defendendam in se suscipit

JOHANNES PETERSEN
Rigenſis

Ad diem 24. Novembris horâ 8. matut.

& ſeqq.

*****
RIGÆ, Literis GERHARDI SCHRÖDERI, 1642.

VIRIS

*Magnificis, Nobilissimis, Amplissimis &
Consultissimis*

DN. BURGRAVIO REGIO,
DN. CONSULIBUS, PRÆTORIBUS,
Totiq; Metropolis Livoniæ ordini SENATORIO, Amplis-
simo ac Prudentissimo, Dominis Patronis, Mæcenatibus,
Evergetis ac Promotoribus suis, perpetuæ Reverentiæ,
animiq; studio colendis, venerandis.

S. P.

Vestro sub nomine Viri Magnifici, Nobiliss. Ampliss. & Consultiss.
Mæcenates aternum colendi, hancce Disputationem Metaphysi-
cam in lucem ut mitterem, Musæ me impulerunt; partim quod earum cho-
rum fideli hætenus curâ propugnaveritis, & adhuc propugnetis: partim,
nè vela vestra in me benevolentia relaxaretis: Sed posthac me, musasq;
meas animo, ut cepistis, sincero fovere dignaremini. Quare Viri Magni-
fici, Nobiliss. Ampliss. & Consultiss. id vultu benigno gratitudinis loco, ac-
cipite: & licet haud dignum, quod in vestrum prodeat conspectum: attamen
illud, ut ex animo candido profectum, suscipientes, magis ad offe-
rentis affectum, quàm muneris præstantiam advertite, atq; permittite,
ut arcem vestra benevolentia occupet, & ut fructus uberrimè favore &
patrocinio vestro ad studia mea redundent. Quod si voti mei participem
feceritis: licet satis dignas referre gratias haud potero, tamen gratia me-
riti vestri meis manebit medullis infixæ, quousq; hosce spiritus duxero.
Valete interim, Viri Magnifici, Nobiliss. Ampliss. & Consultiss. & annos
Nestoreos superate, ut Riga nostra commodum de vobis capiat saluberrimum.

Est. A

Vestrarum Magnif. Dominationum
humillimus

Respondens.

Tartu Riikliku Ülikooli
Raamatukogu

9129

Disputatio Metaphysica

De

Conceptu Entis formali & objectivo.

Thesis I.

 Quod Græci το ὄν & πο τὸ ἔιναι, hoc Latini Philosophi in-
usitato quidem apud Vulgus, aptissimo tamen vocabu-
lo ENS à verbo substantivo Essè appellant. Hujus na-
turam & conceptum [præmissis iis quæ in publicis le-
ctionibus abundè sunt enucleata] ut planius & plenius imbiba-
mus, sequentes positiones apprime huic materiæ enodandæ in-
servient.

2. Cum Ens duo, suo significatu includat, nimirum ipsum Es-
se, & quod quid est, seu secundum Alios Philosophos Existentiam
& Essentiam. Hinc Ens dupliciter accipi solet, uno modo ut no-
men substantivum, altero modo ut nomen adjectivum verbale,
quod vulgo participium nuncupant.

3. ENS priori modo sumptum Essentiam seu Quidditatem
rei denotat : posteriori, Existentiam, quæ Ens actu existere decla-
rat. Ex quibus elicitur, si homo tanquam Ens substantivum
consideretur, aliam significationem exprimere, quàm si ut Ens
participiale, seu adjectivum.

4. Quæris nunc, quidnam Entis nomine in hac disputatione
præcipue significetur, an ipsum Essè seu Existentia; an vero ipsum
quod quid est, sive Essentia? R. licet prior acceptio ad captum
vulgi sit magis accommodata, posterior tamen cum sit magis
Philosophica, & apud Metaphysicos frequentius usurpata, juxta
posteriorem sensum vocabulum Entis imprimis usurpabitur.

5. Cum Enti nihil prius, sic describitur, Ens est quod habet
essentiam aptam ad realiter existendum. Hujus conceptum

tum formalem tum objectivum facilius exquiremus si generatim de conceptu formali & objectivo nonnulla præmiserimus.

6. Duplex igitur cujusvis rei conceptus assignatur; alter formalis, alter objectivus.

7. Formalis, est actualis similitudo rei, quæ intelligitur ab intellectu, ad eam exprimendam producta. Secundum alios Philosophos: Est actualis similitudo quam sibi format intellectus de objecto sibi proposito. Secundum Alios, quia præsens materia difficultatis plena: Est actio intellectus, qua rem cognitam intellectus repræsentat. V. G. Cum intellectus percipit humanam naturam, actualis similitudo quam de natura humana exprimit, est conceptus formalis hujus naturæ intellectæ. Melius est teste nonnemine sub difficili explicando modo rem certam tenere, quam sub facili falsam, & facile argumentorum impetu frangendam sustinere.

8. Quæris, cur dicatur conceptus & quidem formalis? Quia intellectus exerit hanc actionem concipiendo, & cum hæc actio in ipso resideat instar formæ, qua informatur & exornatur, formalis nuncupatur. Ab Aliis dicitur conceptus, quia est quædam proles mentis: Ab aliis verbum mentis: Ab aliis species expressa rei intellectæ.

9. Objectivus, qui dicitur etiam ratio formalis, est res quæ per conceptum formalem intellectui repræsentatur: Vel est id, circa quod versatur conceptus formalis. V. G. Sic natura humana [ut maneamus in supra dicto exemplo] actu cognita dicitur conceptus objectivus.

10. Nota, conceptum illum objectivum non esse in rigore conceptum, sed denominative, cum non sit vere conceptus, sed potius res concepta sive objectum conceptus.

11. Nota porro, conceptum formalem, vocari quoq; ab aliis intentionem activam: Intentio quidem, quia hac actione, cognitionem objecti sui intendit intellectus: Activam, propter ejus actionem.

12. Conceptum vero objectivum vocari intentionem passivam, quia est id quod intellectus concipere intendebat. Ut hæc res difficillima & subtilissima exemplo aliquo illustrerur. Studet aliquis formare sibi conceptum & exprimere naturam animalis, actio ista, seu potius terminus istius actionis, quo naturam animalis exprimit, vocatur conceptus formalis secundum alios intentio activa: Animal vero ipsum, quod mente exprimitur & concipitur, conceptus objectivus, seu intentio passiva.

13. Uterq; conceptus est vel simplex vel complexus. Simplex qui rem simplicem menti ingerit. Compositus seu complexus qui unum de alio affirmando vel negando repræsentat: iste ad primam, ille ad secundam mentis operationem reducitur.

14. Quæris nunc, numne detur conceptus Entis formalis & objectivus? R. ita esse. Ejus formalis sic colligitur. Audita vel lecta voce Entis protinus intellectus format conceptum exprimentem speciem intellectam essendi ut est aut esse potest. Objectivus hoc modo. Conceptus objectivus Entis est ipsum Ens à quo formalis totam suam rationem sibi vendicat, cum formali cuiq; respondeat objectivus, qui nihil aliud est quam res formali conceptu repræsentata, quemadmodum cuiq; imagini suum respondet exemplar.

15. Hic, insignes quæstiones essent ventilandæ. Num detur conceptus Entis re & ratione unus? num distinctus; si distinctus, num distinctus realiter vel ratione à conceptibus particularibus. Item, num veritati consentaneum, triplicem dari conceptum alicujus generis analogi secundum nonnullos Philosophos. Item, de conceptu formali re uno, & ratione. Num absonum, conceptum formalem re ipsa posse esse multiplicem, ratione tamen unum: contra, re ipsa unum, ratione multiplicem. Et, quod si duo homines diversos conceptus formales rerum diversarum efforment, num hi re & ratione diversi sint dicendi. Num à ratione alienum unum eundemq; conceptum objectivum posse esse realiter simul & ratione præcisum; Imo conceptum objectivum

non posse esse realiter præcisum, quin etiam sit ratione præcisum secundum nonnullorum opinionem: Contra posse esse ratione præcisum tantum & non realiter. Hi difficultatum nodi ordine à Nobis essent enodandi, & solidioribus rationum monumentis discutiendi, ut cuilibet studiosorum ad decus Philosophiæ aspirantium pateretur, cui catervæ philosophorum se lubentius ascribi pateretur: Verum, cum talia & his similia dubia, ingenia intricare nonnullis videantur, nec utilitatem in se habentia; imò nec esse de pane hîc lucrando, merito ab his hac vice abstinēbimus in alium locum laturi.

16. Ens latissimè sumptum aliud est reale, aliud rationis. Reale seu rei est vel actu vel potentia. Iterum Ens rei aliud per se, aliud per accidens. Per se vel Infinitum seu Increatum: Vel finitum seu creatum. Finitum aliud est Substantia, aliud accidens. Ens Substantiale vel est corporeum vel Spirituale. Corpus aliud animatum, aliud inanimatum. Animatum vel animal vel planta. Animal vel brutum vel Homo. Homo deniq; in sua individua. Plures adhuc adferri possent divisiones nempe Accidentis, Substantiæ Spiritualis, plantæ, bruti, de his alibi. Hac vice ex prioribus quædam apprime necessaria, scitu digna præsentî disceptationi submittemus, reliqua in aliud tempus differentes.

17. Quoad divisionem Entis realis & rationis. Nota, Nos hic accipi Ens reale, pro eo, quod per se est aliquid, nec habet esse fictum ab intellectu, neq; tantum concipitur esse per intellectum.

18. Contra Ens rationis illud est, quod nequit vere & realiter existere, aut rem existentem positive afficere, sed tantum beneficio rationis dicitur objective posse existere in intellectu, in quantum actu percipitur ab intellectu. Ab aliis sic adumbratur, quod cum in se nihil omnino sit, tamen per modum alicujus Entis ab intellectu concipitur, & ab eo apprehenditur, tanquam si aliquid esse haberet.

19. Licet ipsum nomen Entis rationis necessarium ordinem ad rationem & intellectum importet, tamen illud concludere

non licebit, illud omne quod aliquem involvit ordinem ad intellectum, esse Ens rationis, cum quædam sint effective ab intellectu, quæ Entia rationis dici nequeunt. Ut illa perfectius cognoscantur. Notandum, Subjective esse in intellectu, quod in eo est tanquam in subjecto, eo fere modo quo figura ceræ impressa manet.

20. Objective vero esse in intellectu varie accipitur. 1. Quod intellectui objicitur, vel ante intellectum objective existit velut speculum ante oculos; Sic aliquid in rerum natura existens intellectui objici ac representari potest. 2. Quod ita est objective in intellectu, ut nullatenus alibi realiter existat. Vel illud dicitur objective in intellectu, quod nullum habet aliud esse præter illud esse objectivum, seu esse cognitum ab intellectu, quæ tali modo ab intellectu cognoscuntur, dicuntur Entia rationis. Author noster subjective esse in intellectu & objective sic explicat. Subjective aliquid in intellectu dicitur esse, ut Accidens in subjecto. Objective in intellectu esse dicitur per modum objecti, quod tamen extra intellectum aut in alio est subjective, aut alias realem habet existentiam.

21. Objective consequenter in intellectu dicitur, quod consequitur rem objective in intellectu hærentem, per operationem intellectus ut sunt entia rationis.

22. Ex quibus elicitur. 1. Esse objective in intellectu, nihil aliud esse quam actu objici intellectui cognoscenti, sive illud quod objicitur cognoscendum vere sit in intellectu, aut extra intellectum; sive illud vere non sit. Esse vero in intellectu subjective, est, in eo esse tanquam in subjecto, quomodo Habitus & actus intellectivi in eo esse intelliguntur.

23. 2. Ea quæ sunt in intellectu subjective, posse ab ipso intellectu cognosci, hinc fit, ut idem possit esse simul objective & subjective in intellectu.

24. 3. Ea quæ realiter existunt extra intellectum, licet in eo subjective non sint, posse tamen in eo esse objective. Verum hæc

omnia

omnia cum sint realia, præter illud esse objectivum in intellectu, habent aliud esse reale in se ipsis, proinde Entia rationis non dicenda.

25. Quæris, num denominationes extrinsecæ dici possent Entiarationis? R. Si Ens rationis stricte sumitur pro illo quod nullum habet aliud esse quam esse cognitum ab intellectu, non sunt Entia rationis. Alias Ens rationis late sumptum se extendere potest & ad denominationes externas, & ad negationes, & ad privationes. Interquæ Entium rationis genera id est discriminis, quod late sumpta rebus suo modo convenient citra omnem intellectus operationem.

26. Hinc est quod Philosophi Entia rationis dicunt esse triplicis generis; sc. aut privationes, aut negationes, aut secundæ intentiones: postrema cum non nisi præsupposita aliqua intellectus operatione rebus competant, proprie & pressè sumpta dicuntur Entia rationis, cum rem mente conceptam sequantur per operationem intellectus, quæ cessante, nihil est positivum; de Ente tamen reali sumi possunt.

27. Quæris porro quid sit secunda Intentio? R. Secundam intentionem, si vim nominis spectes, esse ipsam mentis operationem, qua intellectus secundario tendit in rem jam ante cognitam, quatenus cognita est; At vero usus invaluit, ut accipiatur pro ipso Ente rationis quod concipitur accedere rei cognitæ, ex eo quod cognita sit, quodq; non aliter potest existere, quam objective in intellectu, cum per reflexam mentis operationem concipiatur. Exempla sunt obvia. Itaq; secunda Intentio in priori acceptione, dicitur etiam formalis, estq; realis mentis operatio licet reflexa. In posteriori vero quæ est magis usitata, dicitur obiectiva. Estq; Enti reali opposita.

28. Alij Philosophi hoc ipsum sic declarant, primo intentionaliter sumitur, pro ut est à parte rei, & non vestita quasi aut affecta intentione aliqua, aut cognitione & cogitatione intellectus nostri: ideoq; tunc convenit rei aliquid primo intentiona-

tionaliter, quando non convenit propter actum aliquem & cognitionem intellectus circa illam exercitam, & illa operatio seu cognitio vocatur intentio prima formalis; res vero sic cognita vocatur Intentio prima objectiva.

29. Secundo intentionaliter aliquid sumitur secundum Hos, quando simul cum cognitione accipitur & tota ratio, quare prædicatum, quod illi subjecto cognito tunc tribuitur, advertitur, quia circa subjectum illud processit aliqua intellectus actio. Causa enim quod homo est species, ob quam illud prædicatum homini tribuitur, est, quia homo est cognitus ante cognitione abstractiva, per modum unius naturæ extra particularia existentis: & res vestita sic præcedente cognitione est secunda intentio objectiva; cognitio quæ in illa ut sic fertur, est secunda intentio formalis. His præsuppositis.

30. ENS Reale & rationis non vendicat sibi convenientiam synonymicam ad ipsum Ens; cum naturæ æqualitas inter utrumq; non intercedat, nec re & nomine simul conveniat.

31. Neq; præcisè illis competit convenientia analogica, quando duo vel plura eodem nomine conveniunt, & aliquo etiam modo naturam nomine expressam participant.

32. Relinquitur Ergo illis convenientia homonyma, quia formale significatum Entis, nihil aliud est, quam posse existere idq; per se vel in alio subjective: At vero Ens rationis à Nobis & Philosophis sumptum, nequit sic vere existere, neq; per se neq; in alio subjective, sed tantum objective in intellectu, vel objective consequenter secundum nostrum Authorem. Interea Ens in late patente significatione ut rem ad vivum reddamus, si aliqua communitas Entis, Enti rei & rationis tribuenda, illa statuatur de genere homonymorum, quæ ad Analoga propius videntur accedere.

33. Quo ad divisionem Entis actu & potentia. Nota ENS actu Nos hic accipi quod vere existit; Essè vero potentia, quod nondum est, potest tamen aliquando esse: præter hanc acceptio-

nem. Actus & potentia varie accipiuntur, ita ut actus sit quod actuatur, & aliquid à statu indeterminato ad determinatum adducit, illiq; nomen imponit: Potentia dicatur id, quod recipit, actuatur, hoc est determinatur. Præter hanc acceptionem Actus & Potentiæ, Actus aliquando sumitur absolute, interdum respective: Actus respective sumptus respicit aliquod subjectum, quod actuatur seu determinat, denominat, & sic ex diversitate subjectorum quæ respicit, oritur Actus Physicus: Actus Logicus: Actus Metaphysicus, ille, vel est Essentiæ vel Existentiæ, vel substantiæ vel inhærentiæ.

34. Sicut Actus ita & Potentiæ varia est acceptio. Alia est Categorica & prædicamentalis, quæ speciem Qualitatis constituit. Alia est transcendentalis, quæ complectitur omnes potentias sive Logicas, sive Physicas, sive Metaphysicas, quæ à nonnullis absolute vocatur potentia, eo quod per diversos actus determinari possit. Verbi Gratia, ENS per Existentiæ, Substantiæ, & inhærentiæ. Sunt & præterea multæ divisiones potentiæ, sc. Objectiva, Actualis; Actualis iterum vel est Naturalis vel Obedientialis. Item potentia alia est Activa, alia passiva, de quibus abunde egimus in publicis lectionibus. Cœterum qui majorem illustrationem harum potentiarum desiderat, data occasione in ipsa disquisitione percipiet.

35. Quæritur nunc, quomodo ENS de actu & potentia (ut Nos accipimus) prædicetur? Quamvis Philosophi miris modis super hac quæstione se macerent & lacerent, tamen probabilius esse judicamus illam prædicationem de Ente actu & potentia ad Synonymicam rationem reduci.

36. Quoad divisionem Entis per se & per accidens. Nota Ens per se hoc loco appellari, quod vel simplicem habet naturam; aut si aliquam compositionem dicit, ejus partes essentialiter & naturaliter ad invicem referuntur, quarum altera habet rationem potentiæ, altera vero rationem Actus, cujusmodi est compositum naturale seu corpus Physicum, vel compositum Logicum, vel com-

compositum Metaphysicum. Huc Alij referunt & compositum Integrale.

37. Contra Ens per accidens illud dicitur, in quo plures partes diversæ naturæ reperiuntur; seu Ens per accidens est quod constat rebus pluribus diversi ordinis, vel quæ ita inter se affectæ sunt, ut unum non sit potentia respectu alterius: Sicq; ex illis non fiat per se aliquod unum. Exempla sunt obvia in cumulo ex multis tritici granis confecto & reliquis.

38. Neq; est alienum à ratione, Ens per accidens hoc modo sumptum esse simpliciter & absolute multiplex, & secundum quid unum, ideoq; vario nomine exprimi, cum intellectus, ea, quæ absolute plura sunt per modum unius concipere potest propter eorum inter se conjunctionem, ordinem, vel consensum.

39. Coeterum Ens per Accidens adhuc multis aliis modis usurpari potest. 1. Cum subjectum ipsum de accidente dicitur, i.e. quando subjectum accidenti attribuitur, ut cum dico quadratum est ferreum. 2. Cum accidens enunciat de subjecto. 3. Quando accidens de alio accidente dicitur, ut: Album est dulce, Nigrum est amarum. &c.

40. Quæris nunc quomodo Ens de Ente per se & accidens enuncietur? ut propositæ quæstioni & quidem difficili satisfaciat. Dicimus insistendo tramitem a nonnullorum semita deflecentem potius Ens de Ente per se & per accidens homonymie dici quam analogice & univoce, cum nihil videatur dari commune & synonymum ei, quod absolute est unum, & ei quod absolute est multiplex.

41. Quoad divisionem Entis infiniti seu increati, & finiti seu creati, seu Dei & creaturarum. Hæc divisio censetur adæquata, quia divisum cum divisione ita quadrat ut unum altero latius non pateat.

42. Vox infinitum ut Deo competit seu Enti increato non sumitur privative, cum omnis privatio supponit aptitudinem in subjecto ad recipiendam formam cujus est privatio, sed

certatione negative, de quibus prolixius, si placeat, in publicis disceptationibus.

43. Quibus præsuppositis quæstio fusc examinanda foret, si positiones nostras in immensum crescere expeteremus, quomodo Ens de Deo & Creaturis pronuncietur, vel quomodo Deus & Creaturæ in ratione Entis conveniant.

44. Ut & hanc quæstionem breviter solvamus. Dicimus Ens illud respectu Dei & Creaturarum nec esse mere homonymum, neq; rigoroſe sumptum Synonymum, cum id omne quod ad perfectam Synonymiam requiratur, ipsi non congruat, ut paulo post videbimus.

45. Relinquitur ergo quod sit Analogum, cum ratio Entis Deo & Creaturis non sit uniformis, sed inæqualiter insit, quippe Ens exigit prius Esse independentem, quam per participationem.

46. Hujus quoq; inæqualitas ex eo lucet, quod ratio Entis in Deo sit Infinita in omni genere Entis & includat omnem perfectionem Entis; in Creaturis vero limitatam.

47. Accedit, quando aliqua forma communis multis de quibusdam prædicatur in concreto, de aliis vero in abstracto, quod illa nequeat esse præcise Synonyma: Sed natura Entis quæ communis Deo & Creaturis, de Deo dici potest in abstracto, de Creaturis vero in concreto. Ut rem dilucidius exprimamus. Quæ enim habent naturam abstractam, sunt talia per se ipsa, & à nullo juxta talem formam dependent. Concreta vero sunt talia ab abstractis, à quibus dependent secundum talem naturam; at natura quæ de quibusdam dicitur ex se & independentem, de aliis vero ratione alterius & dependentem, nequit esse Synonyma. Res ut exemplis reddatur illustrior. De nulla creatura dicimus in abstracto proprie, eam esse ipsam Bonitatem, veritatē, vitam, &c. sed in concreto: At de Deo illa dici quis est qui inficietur?

48. Accedit, illud attributum esse Analogum, quod de quibusdam dicitur simpliciter, absolute, absq; ulla limitatione; de aliis vero cum limitatione: Assumptio & conclusio pateſcunt.

49. Accedit, illa non dici synonyma sed Analoga, de quo-

rum uno aliquid effertur, quod non de altero juxta tale nomen; sed de Sapientia Divina aliquid effertur, etiam ut Sapientia est, quod non dicitur de Sapientia humana &c.

50. Et cum magis differunt Deus & creaturæ, quam genera suprema; sed generibus supremis non assignatur aliqua natura Synonyma communis, nulla quoque suppetit ratio, cur Deo & Creaturis ratio Synonymica sit assignanda.

51. Quamvis plurimi quoque sint Philosophi qui asserunt, Ens de Substantia & Accidente prædicari univoce; tamen rationi magis consentaneum esse arbitramur Ens reale per se & finitum respectu S. & A. esse Analogum. Cum accidentia participant rationem Entis inæqualiter & dependenter à substantia; adeo ut si Substantia nullo modo esse posset, nullo etiam modo essent, aut esse possent Accidentia, unde Accidentia dicuntur Entis id est, Substantiæ Entia.

52. A ratione alienum esse quoque videtur, hanc naturam dici Synonymam, quæ non ex æquo de suis Inferioribus prædicatur, siue quæ per prius & posterius de suis inferioribus, & de quibusdam per attributionem ad alia prædicatur, quia natura Synonyma ex æquo dicitur de suis Inferioribus. Quod vero natura Entis prius dicatur de Substantia, quam de accidente docet Aristoteles. 7. Metaph. cap. 1. & effertur de accidente per attributionem ad Substantiam, ut idem ipse profitetur 4. Metaph. cap. 2.

53. Nec obstat qui Nobis sunt in hoc contrarii, scilicet sic naturam genericam quoque esse Analogam, quæ prius dicitur de una specie quam de altera. Hoc ipsum probare annuntur. 2. Metaph. cap. 1. & 10. cap. 2. In omni genere debet constitui unum aliquid, quod & prius sit mensura cæterorum.

54. Neque obstat dum dicunt inter species alicujus generis debet constitui ordo aliquis essentialis, unde cum inter ea, quæ sunt ordinata essentialiter, quædam priora esse debeant, & alia posteriora, sequi inter species ejusdem generis Synonymi, quasdam esse priores, alias posteriores, quid his replicis reponendum, publicus conflictus, ut tempori serviamus, manifestabit.

55. Cæterum huic posteriori objectioni ex diametro opponitur & adversatur Aristoteles in postcatego. cap. 9. in quo loco docet, inter species quæ continentur sub aliquo genere non esse unam priorem, & alteram posteriorem, sed omnes esse simul natura, & ex æquo dividere genus.

56. Facile esse, Ens esse synonymum ad substantiam & accedens. Ergo contrahetur per differentias ad sua inferiora. Si ita: aut illa includerent formaliter Ens, aut non includerent: quicquid diceretur, inconvenientia non carebit.

57. Plura alia hic conglobari possent pro astringenda analogica ratione, scilicet, quod aliquis gradus Entis contineatur in uno, qui non continetur in altero. Item: illa quæ certa ratione continentur sub vocibus contradicentibus non posse in aliqua natura synonyma convenire: Item: Omnem conceptum communem synonymum debere esse separatum suapte natura a propriis rationibus suorum inferiorum. &c.

58. Illam vero analogiam Entis, & provenire ex communicatione aptitudinali; ab aliis virtuali, quæ terminative dependet a modis contrahentibus ipsum Ens, & ex actuali participatione inæquali, quæ in independentia ac dependentia consistit, a ratione astringere non est alienum.

59. Quod vero Ens non sit synonymum respectu substantiæ & accidentis confirmari etiam potest ex variis testimoniis Aristotelis, 4. Metaph. cap. 2. 7. Metaph. cap. 4. 11. lib. cap. 1. 1. Phys. cap. 2.

60. Et licet alia adhuc adduci possent, verum cum sæpiuscule prolixitas confusionem inducat, Opponentibus hanc provinciam relinquimus, ut ita majorem segetem contrariandi & theses evellendi obtineant. Hic nunc subsistimus & DE OSUMMO ENTI laudem, honorem ac gloriam offerimus.

Consectarium.

Num Ens sit Genus Univocum respectu Infiniti & finiti, Substantiæ & Accidentis? Neg.

*ST magnum fateor Logices certamen inire,
At magis est Physicas solvere mente plicas.
Maximum at est Sophia solvisse Sophismata prima.
Quæ res difficiles intimius penetrat.*

Idcirco fateor Te rem præstare JOHANNES

Magnam, dum Sophia suscipis hæc theses.

Fortiter ergo tuis Athletis JANE resiste,

Sic nomen fortis; præmia laude, feres.

Non est quod timeas ab vincier hostibus ullis:

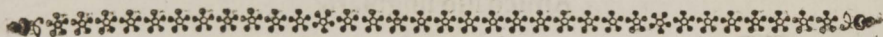
Præside STRUBORGO spicula acerba raent!

Quod precor ex animo, votis Deus annuat istis,

Ut tandem decori, sis Patriæq; Tibi.

*Hæc paucula Dno. Respondenti Amico suo
intimo gratulabundus adjicere
voluit,*

CONRADUS SYBENN.

In Honorem Ornatis. ac Doctis. Dni Respond.

Amici sui perquam chari.

JOHANNES PETERSEN,

Per Anagram. mutato h in i.

NONNE RES PETIS? EIA.

COntaris, potius cur RES quam rem ratione:
Mentis scrutetur Palladis arte nitens?

Præsertim Sophia primæ qui carpere flores.

Induxere sibi? Causa sed ista datur.

Nam velut uber ager varios protrudere flores

Gaudet: Sic tractat RES varias Sophia.

Non terrena etenim solum traduntur in almâ

Hæc sophiâ, super hæc calica quippe docet.

Hæc, mens ut volucris sursum volitabit in auras:

Hæc, poterit Dios mens superare polos.

Insuper

Insuper ex illa lactis tum flumina stillant

Tum mellis, quemvis, quæ recreare solent.

NONNE igitur nunc JANE PETIS RES? EIA. Secunder

Numen, ut haud rem, sed RES penetrare queas.

Ut tandem spoliū, Felix, insigne reportes,

Quò petit & captat mens animusq; , precor.

VOTVM includens suscepta Disputationis

annum 1642.

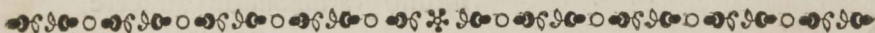
CVM ConarIs opVs faVstIs, feLICIter opto

AVspICIIs sVbeas æqVora CLasse tVa.

Hac adjicere voluit

JOHANNES RICHMANNUS

Riga-Livonus.

Ornatissimo Dno Respondenti

Amico suo singulari.

Rimaris vigili Sophia mysteria nifu
JANE, mihi credas, non te spes lactat inanis
Rimando abstrusos Sophia penetrare recessus
Te facies, finem sic nancisceris amatum.
Nobile propositum, pergas, quo te trahit ardor,
Has tibi divitias nemor apturus, inhere;
Præda vetustatis sunt sortisq; futurae,
Nec comitando suum subjectum nobile lingunt
Quam prius eternam in claudat sua lumina noctem.
Exsere virtutem, veri sis verus amator
Philosophi veri quod provida cura reposcit.
Sic non præterite lugebis tempora vitæ,
Sic non desidiā, dicent, nec prava sequutum.

HERMANNUS MEINERS,

Junior.